

IZVJEŠTAJ KOMISIJI ZA OCJENU

Elaborata o procjeni uticaja na životnu sredinu za projekat “UREĐENJA DIJELA OBALE – JAVNO DIJELIMIČNO UREĐENO KUPALIŠTE U ĐENOVIĆIMA”

na kat.parceli br. 661/1 i 661/2 K.O.Đenovići, Opština Herceg Novi

PRIMJEDBE U POGLAVLJU 1.

Primjedba 1. Opšte informacije, treba da pored podataka o nosiocu projekta, i glavnih podataka o projektu, stoje i podaci o organizaciji i licima koja su učestvovala u izradi Elaborata. (a ne u prilogu kako je dato).

Primjedba prihvaćena.

Podaci o organizaciji i licima koja su učestvovala u izradi elaborata, nalaze se u poglavlju 1. Opšte informacije, inoviranog elaborata.

Primjedba 2. Potrebno je dostaviti licencu firme za izradu tehničke dokumentacije (elaborata o procjeni uticaja), ovlašćenje odgovornog lica za izradu elaborata i rješenje o formiranju voditelja multidisciplinarnog tima.

Primjedba nije prihvaćena.

Članovi Multidisciplinarnog tima ispunjavaju uslove predviđene članom 19. Zakona o procjeni uticaja na životnu sredinu (Sl. list RCG, br.80/05; Sl. list Crne Gore, br. 40/10, 73/10, 40/11,27/13 i 52/16).

Član 19 Zakona o procjeni uticaja na životnu sredinu (Sl. list RCG, br.80/05; Sl. list Crne Gore, br. 40/10, 73/10, 40/11,27/13 i 52/16).

„Elaborat može da izrađuje pravno lice ili preduzetnik, ako je upisano u odgovarajući registar za obavljanje djelatnosti projektovanja, inženjeringa i izrade studija i analiza.
Pravno lice i preduzetnik iz stava 1 ovog člana može da povjerava izradu elaborata multidisciplinarnom timu sastavljenom od lica kvalifikovanih za analizu uticaja projekta na pojedine bitne segmente životne sredine.
Lice je kvalifikovano za analizu uticaja projekta na pojedine bitne segmente životne sredine, ako ima visoku stručnu spremu i najmanje pet godina rada u struci ili zvanje odgovornog projektanta ili odgovarajuće naučno zvanje”.

Primjedba 3. Kako se predmetni projekat planira izvoditi u moru neophodno je u multidisciplinarnom timu navesti biologa sa akcentom na morski biodiverzitet.

Primjedba prihvaćena.

U radu multidisciplinarnog tima uključena Prof. dr Marijana Krivokapić, posjeduje reference iz oblasti morskog biodiverziteta.

Primjedba 4. Takođe, neophodno je usaglasiti na kojim se tačno parcelama planira izvoditi predmetni projekat, jer se kroz Elaborat u naslovu provlače parcele 661/1 i 661/2 KO Đenovići, a u U-T uslovima i kat. 672 K.O.Đenovići .

Primjedba prihvaćena.

Sekretarijat za prostorno planiranje i izgradnju, Opštine Herceg Novi rješenjem broj 02-3-350-256/2014 od 17.04.2014. godine, izdao je urbanističko-tehničke uslove za izradu tehničke dokumentacije za UREĐENJE DIJELA OBALE – JAVNO DJELIMIČNO UREĐENO KUPALIŠTE U ĐENOVIĆIMA (betonske i javno mješovite plaže), sa svim potrebnim objektima u funkciji uređenja kupališta, sa mogućnošću korišćenja iste u funkciji apartmanskog turizma u zaleđu lokacije, na djelovima katastarskih parcela br. 661/1 i 661/2 i 672 K.O. Đenovići, u Đenovićima, Opština Herceg Novi, u dužini od cca 86,00 m, u zoni Morskog dobra, u okviru posebnog plana namjene za Morsko dobro, sektor 5 (Kumbor- Đenovići- Baošići) i DSL- sektor 5 na UP 36, djelimično urđeno kupalište, JAVNOM PREDUZEĆU ZA UPRAVLJANJE MORSKIM DOBROM CRNE GORE.

Znači UREĐENJE DIJELA OBALE – JAVNO DJELIMIČNO UREĐENO KUPALIŠTE U ĐENOVIĆIMA se vrši na djelovima katastarskih parcela br. 661/1 i 661/2 i 672 K.O. Đenovići, u Đenovićima, Opština Herceg Novi.

PRIMJEDBE U POGLAVLJU 2.

Primjedba 1. Opis lokacije, dati su dosta pregledno podaci o samoj lokaciji. Lokacija je prikazana sa dosta slika od kojih su neke i suvišne (slike 2.11 i 2.12 - najbliži porodični i ugostiteljski objekti), kao da je cilj Elaborata da pokaže loše urbanističko planiranje koje je dozvolilo gradnju na samoj obalnoj crti. Mislimo da bi u Elaboratu bilo mnogo efektivnije analizirati satelitske snimke 2.1-2.3. gdje se očigledno vidi prisustvo morskih trava na samoj lokaciji.

Primjedba prihvaćena.

Slike 2.11 i 2.12 - najbliži porodični i ugostiteljski objekti, izbrisani.

Na satelitskim snimcima 2.1-2.3. vidi se prisustvo morskih trava na samoj lokaciji. Podvodne morske livade posidonije (*Posidonia oceanica* (Linnaeus) Delile) karakterišu infralitoralnu zonu. Javljaju se na dubini od svega nekoliko desetina centimetara, do 30 - 40 metara. Na čvrstim ili rastresitim supstratima ove podvodne livade formiraju glavnu klimaks zajednicu. Otporne su na relativno velika kolebanja temperature i kretanja vode, ali su veoma osjetljive na promjene saliniteta.

Smatra se da ove zajednice pokrivaju više od četvrtine fotofilnih naselja infralitorala u Sredozemnom moru. Posidonija ima puzajuća položena stabla (rizome) koji su kórjenčićima pričvršćeni za podlogu. Na njenim rizomima i donjim djelovima izdanaka česte su vrste crvenih algi *Peyssonnelia* sp. i zelena alga *Flabelliapetiolata*. Na listovima je uvijek prisutan znatan broj epifita, a među češćima su alge roda *Hydrolithon*. Rizomi mogu rasti horizontalno i vertikalno i pomoću njih se biljka razmnožava vegetativno (što je najčešće). Isprepletani rizomi i uspravni izdanci zadržavaju sediment i veoma su značajni za očuvanje obale od erozije uzrokovane radom talasa. Takođe, podvodne livade posidonije su veoma značajne, jer su to zone visoke primarne produkcije i zato što se mnogi organizmi u njima hrane, razmnožavaju i nalaze zaklon. Zbog velike biomase i izrazite raznovrsnosti živog svijeta podvodne livade posidonije su veoma važna i zaštićena staništa u Sredozemnom moru.

Primjedba 2. Isto tako, u skladu sa Pravilnikom o sadržaju dokumentacije, treba da se da prikaz i svi podaci koje se tiču i mikro i makro lokacije.

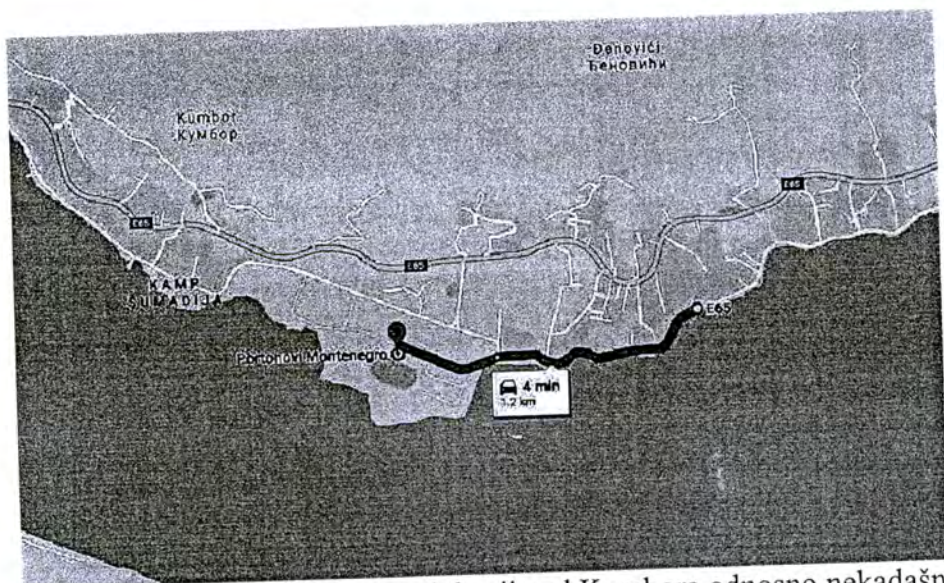
Primjedba prihvaćena.

Ispravljeno. U nedostatku podataka u pojedinim poglavljima sa mikro lokacije, dati su podaci sa makro lokacije u inoviranom elaboratu, u skladu sa članom 4. Opis lokacije, Pravilnika o sadržini elaborata o procjeni uticaja na životnu sredinu (Sl.list RCG, broj 14/08).

Primjedba 3. Dati grafički prikaz udaljenosti predmetne lokacije od Kumbora odnosno nekadašnje kasarne Kumbor (Porto Novi), pošto se u Elaboratu koriste podaci Baze studije-Marinski biodiverzitet (nulto stanje) za to područje.

Primjedba prihvaćena.

Na slici 2.11. dat grafički prikaz udaljenosti predmetne lokacije od Kumbora odnosno nekadašnje kasarne Kumbor (Porto Novi).

Sl. 2.11. Udaljenosti predmetne lokacije od Kumbora odnosno nekadašnje kasarne Kumbor (Porto Novi) od lokacije

~~Primjedba 4. Takođe, u ovom poglavlju, na strani 6. ne može da stoji konstatacija: „Nema podataka o rijetkim i zaštićenim vrstama biljaka i životinja na predmetnoj lokaciji“, a kasnije istirati na zaštiti livada Posidonie oceanice.~~

Primjedba prihvaćena.

~~Rečenica „Nema podataka o rijetkim i zaštićenim vrstama biljaka i životinja na predmetnoj lokaciji“, izbrisana.~~

Primjedba 5. Takođe, treba imati u vidu da podaci o biodiverzitetu koji se odnose na kasarnu Kumbor nijesu reprezentativni za sva mjesta na Hercegnovskoj rivjeri, naročito zbog toga što se na toj lokaciji preko sto godina nalazila ratna luka (austro-ugarska, jugoslovenska) u periodu kad se nije razmišljalo ekološki.

Primjedba prihvaćena.

Navedeno u inoviranom elaboratu.

Primjedba 6. Na strani 12, u dijelu o hidrogeološkim i hidrološkim karakteristikama terena navodi se da se na širem prostoru nalaze aluvijalni i flišni sedimenti. Dalje se navodi da su generalno vodonepropusni, da predstavljaju hidrogeološke barijere, a da su pukotinske poroznosti. Nije jasno na koje sedimente se odnosi da su vodonepropusni (aluvijalni ili flišni), a takođe nejasno je kako sedimenti koji imaju svojstvo hidrogeološke barijere mogu biti pukotinske poroznosti. Aluvijalni sedimenti ne mogu imati pukotinski tip poroznosti.

Primjedba prihvaćena.

Ispravljeno. Treba da stoji.

Geološka sredina

Pod geološkom sredinom podrazumjevaju se: geomorfološke karakteristike, geološka građa, hidrogeološke odlike, seizmičnost i pedološka građa.

Geomorfološke karakteristike okolnog područja

Okolni prostor u zoni lokacije za nasipanje dijela moske obale i formiranje plaže u okviru kompleksa Porto novi, u geomorfološkom smislu čine dvije geomorfološke cjeline: eroziono-denudaciona ravni Kumbora, Denovića i Baošića i Kumborski tjesnac.

Eroziono-denudaciona ravni Kumbora, Denovića i Baošića obuhvataju usku priobalnu zonu promjenljive širine, nadmorske visine u istočnom i zapadnom dijelu oko 3mnv, dok centralni dio ima brežuljkast reljef sa uzvišenjima do 18mnv. Eroziono-denudaciona površ generalno pada prema moru pod uglom od oko 10°.

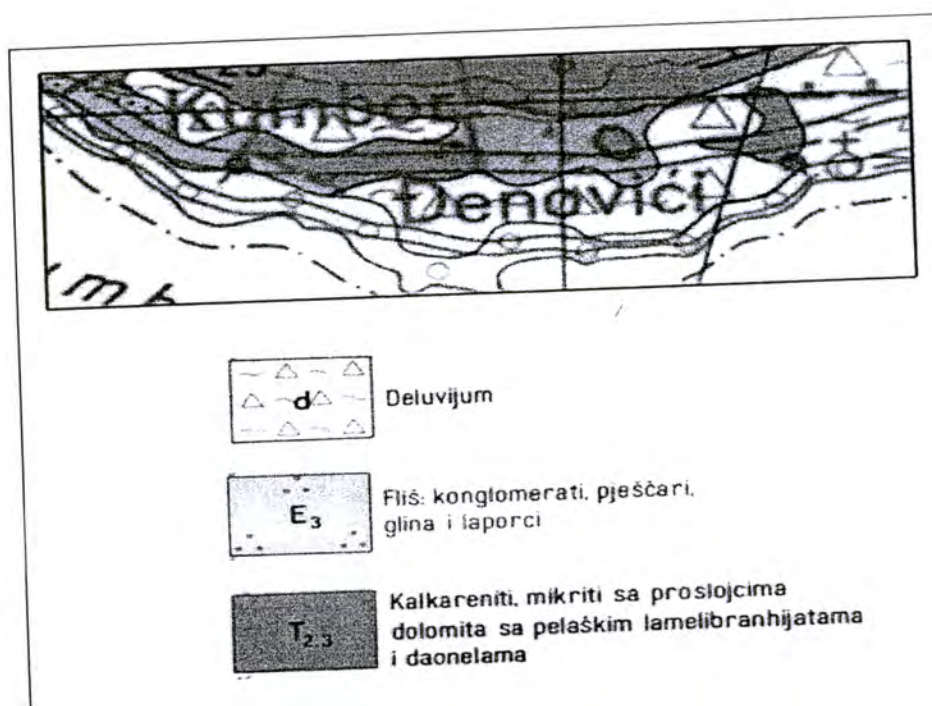
Obala je neznatno razučena, na njoj se ističu: rt Kumbor, rt Oštri kamen, rt Potkrivenik i rt Baošići. Drugi morfološki oblik su morske Uvale: između mjesta Kumbor i rta Kumbor nalazi se uvala Brodina, između rta Kumbora i rta Oštri kamen je uvala Stoliv, a istočno od Rta Potkrivenik je uvala Potkrivenik. Eroziono-denudaciona ravan, u istočnom i zapadnom dijelu su uglavnom ujednačene visine do 3 mnv, a u centralnoj zoni (prostor kasarne Kumbor) ima brežuljkast reljef sa visinama koje se kreću od 1 do 18 mnv.

Kumborski tjesnac spaja zaliv Hereceg Novog sa Tivatskim zalivom. Širina tjesnaca najmanja je na potezu od Rta Kumbor do južne strme obale i iznosi 780 m. Dubina mu varira, odnosno povećava se prema južnoj obali, a najdublji dio je 46 m, pa se može zaključiti da površina morskog dna u tjesnacu Kumbor pada prema jugu. Južna obalska strana nije razuđena, generalno je pravoliniska, padine se strmo spuštaju u more i dubina mora, uz samu obalu je oko 25 m. Ovako asimetričan oblik tjesnaca ukazuje na neotektonski rased u zoni južne obalske strane.

Geološka građa okolnog prostora

Šire područje predmetne lokacije je vrlo složene geološke građe, sa čestim smjenama sedimenata različitog litološkog sastava, što je uslovljeno tektonskim pokretima kojima je ovo područje u geološkoj istoriji bilo izloženo. Rezultat tektonskih pokreta su tektonski oblici: kraljušti, navlake, pozitivni i negativni naborni oblici i brojni rasedi i sistemi pukotina. Regionalno posmatrano, područje pripada Budvansko – Barskoj geotehničkoj jedinici.

Prostor predmetne lokacije izgrađuju sedimentne stijene trijaskе, eocenske i kvartarne starosti.

Trijas ($T_{2,3}$), odnosno sedimente ove starosti predstavljaju kalkareniti, mikriti sa proslojcima dolomita sa fosilnim ostacima pelaškim lamelibranhijatima i daonelama.

Srednjoeocenski (E_2) sedimenti razvijeni su faciji fliša koju na ovom terenu predstavljaju konglomerati, peščari i glinci, zatim glinoviti lapori i laporoviti peščari.

Kvartar (Q), odnosno sedimenti ove starosti pokrivaju znatnu površinu predmetne lokacije i njih čine deluvijalni sedimenti. Deluvijalni sedimenti predstavljaju aglomerat nevezanih stijena u kome

prevladuju odlomci tujakih krečnjaka pomiješanih sa flišnim sedimentima i humusnim materijalom

Hidrogeološke karakteristike okolnog prostora

Na okolnom prostoru lokacije projekta, mogu se izdvojiti tri hidrogeološka kompleksa: kompleks karbonatnih stijena pukotinske i kavernoze poroznosti, kompleks vodonepropusnih stijena - flišni sedimenti, kompleks interglanuralne poroznosti -nevezane stijene- kvartar.

Kompleks karbonatnih stijena pukotinske i kavernoze poroznosti

Kako je kontakt karbonatnih stijena i fliša u kontaktnom području hipsometrijski relativno visok, to su glavni pravci podzemnih voda usmjereni prema uvalama Zelenike i Morinja, a u ovom dijelu terena se javljaju kao sekundarni tokovi u periodima visokih nivoa podzemnih voda. U periodima značajnih vodenih taloga u slivnom području, ovdje se javljaju izvori na kontaktu flišne serije i karbonatnih stijena. U tom slučaju vode koje se javljaju kao lokalni povremeni tokovi ili procjeđivanja, manji izvori i pišteline mogu značajnije da utiču na inženjersko geološke karakteristike terena.

Kompleks vodonepropusnih stijena - flišni sedimenti

U osnovi terena na ovoj lokaciji leže flišne naslage koje predstavljaju izolator od podzemne vode obzirom da je učešće laporaca i laporovitog materijala u flišnoj seriji preko 80%.

Kompleks interglanuralne poroznosti -nevezane stijene- kvartar

Kvartarni materijal u dijelu terena koji je ravan ili neznatnog nagiba ima funkciju rezervoara gdje se formira izdan zbijenog tipa. U priobalnoj zoni se javlja posebna izdan koja ima dvojako prihranjivanje. Od podzemnih voda iz viših djelova terena sa jedne i iz mora sa druge strane. U ovoj zoni je ta pojava značajna zbog pojave zaslanjenosti voda i njihove agresivnosti na građevinski materijal.

Primjedba 7. Na istoj strani navodi se sledeće: „Teren se karakteriše slabom vodopropusnošću. Vode cirkulišu preko integrisane mreže uglavnom povremenih vodotoka. Generalni pravac cirkulacije je od sjevera prema jugu, odnosno prema moru i rijeci Sutorini. Na samoj lokaciji ovaj smjer je prema jugozapadu“. Kada se govori o površinskim vodama i njihovoj cirkulaciji uglavnom se govori o „bezvodnosti“ terena i odsustvu stalnih površinskih tokova, odnosno termin „vodopropusnost“ se koristi kada se govori o podzemnim vodama. Ovakva formulacija navodi na nejasan zaključak da li se radi o podzemnim ili površinskim vodama, posebno ako se uzme u obzir da bi slaba vodopropusnost terena ukazivala na razvijenu mrežu površinskih tokova. Mišljenja smo da upotrebljenu terminologiju treba zamjeniti.

Primjedba prihvaćena.

Ispravljeno. Odgovoreno u predhodnoj primjedbi.

Primjedba 8. Na istoj strani se navodi da su tokovi „buičavi“. Potrebno je navedeno zamjeniti „buični“.

Primjedba prihvaćena.

Greška. Treba da stoji „buični“.

Primjedba 9. Na strani 13 govori se o izvorištima vodosnabdijevanja. Iako se radi o podzemnim vodama, način na koji je tekst napisan navodi na zaključak da se radi o poglavlju koje bi u skladu sa Pravilnikom o sadržini elaborata o procijeni uticaja trebalo da se zove Izvorišta vodosnabdijevanja ili vodosnabdijevanje.

Primjedba prihvaćena.

Stavljen naslov - Izvorišta vodosnabdijevanja

Primjedba 10. Na strani 13, u dijelu More, pored uopštenih informacija, nema podataka bitnih za ovaj projekat, a to je plima i osjeka za mikrolokaciju, kao i podaci vezano za nalete juga koju su u ovom dijelu Rivijere izrazito jaki. Ovi podaci su od velike važnosti za kvalitetnu analizu samog projekta.

Primjedba prihvaćena.

Morske struje

Generalni tok kretanja vode - morske struje (novembar - februar), pokazuje veliku zavisnost o uticaju otvorenog mora, a posebno struja plime i osjeke, u periodima naleta juga koju su u ovom dijelu Rivijere izrazito jaki.

Mjerenja izvršena u ljetnjem periodu pokazuju još složeniju dinamiku vodenih masa u Hercegnovskom zalivu.

Morske mijene dnevno iznose 22cm, dok amplitude viših, visokih, nižih i niskih voda iznose prosječno 27,9cm, a maksimalna višegodišnja amplituda iznosi 106,5cm.

Karakteristike površinskih valova - valni modeli koji se pojavljuju su znatno različiti od modela generisanih u području sa većim privjetrištem. Zato treba očekivati da će valni elementi nastalih modela biti znatno deformisani, a te deformacije uticaće na bitno smanjenje valnih elemenata za određene uslove (brzina i smjer vjetra, te vrijeme trajanja vjetra određenog smjera). Deformacije valnih modela uslijediće takođe i zbog relativno malih dubina neposredno uz obalu, a efekti refleksije valova od obale usloviće stvaranje modela ukrštenog mora, u kojima se smjer napredovanja valova može bitno razlikovati od smjera valova može bitno razlikovati od smjera vjetra.

Primjedba 11. U dijelu opisa morske sredine, s obzirom da se cijeli projekat i sprovodi u zoni prikog akvatorija, nedostaju podaci o površini zemljišta (u moru) na kome će izvoditi ovaj projekat, kao i prikaz dubina mora.

Primjedba prihvaćena.

Iz U-T uslova: Zahvat uređenja dijela obale sa plažom i pješčanim dijelom obuhvaća po dužini front od cca 86,00. Dio u širini od cca 7 - 10 m je predviđen za betonsku plažu, a drugi dio širine cca 10,00 m biće u funkciji pješčane plaze.

Planirano prema revidovanom Glavnom projektu je sledeće: Rekonstrukcija postojeće betonske plaže podrazumeva podizanja postojeće kote betonske plaže na nivo šetališta, što podrazumeva izradu nove ab ploče debljine 20cm, obodnih ab greda koje se ankeruju za postojeći zid i ispunu međuprostora slojem tampona. Ploča seradi u nagibu 1% u pravcu mora.

Primjedba 12. Na strani 14 navedeni su podaci o kvalitetu morske vode iz 2007.godine, dok se kasnije u poglavlju 5 navode podaci iz 2015.godine. Navedene greške potrebno je ažurirati u skladu sa Izvještajem o stanju životne sredine iz 2016.godine. Takođe, u skladu sa pomenutim Izvještajem, dio elaborata koji se odnosi na opis postojećeg stanja, potrebno je dopuniti podacima o fizičko hemijskim karakteristikama morske vode, kao i podacima o sanitarnom kvalitetu morske vode na javnim kupalištima i programom praćenja unosa efluenata.

Primjedba prihvaćena.

Ažurirano sa podacima iz „Izvještaja o stanju životne sredine iz 2016.godine“ Agencije za zaštitu prirode i životne sredine Crne Gore.

Primjedba 13. Na strani 15 navodi se „... bazen hercegnovskog zaliva“. Kasnije u tekstu na istoj strani se navodi isto. Termin „bazen“ potrebno je ispraviti terminom „basen“ .

Primjedba prihvaćena.

Ispravljeno terminom „basen“ .

Primjedba 14. Na strani 34 u okviru potpoglavlja Seizmičke karakteristike navodi se da je rađena seizmička mikrorejonzacija, uz pojašnjenje metoda. Nedostaje karta seizmičke mikrorejonzacije, kao i podatak o tome kojoj seizmičkoj zoni pripada područje. Pored navedenog, kao sugestiju, navodimo podatak da se podaci o seizmičnosti terena obično navode uz podatke o geološkoj građi.

Primjedba prihvaćena.

Efekte zemljotresa iz 1979. godine definisali su svojim posledicama i pojavama seizmičke karakteristike ovog područja. Zona zahvata spada u zonu umerenog (manji dio zahvata-VIII MCS i

...potencijala seizmičke nestabilnosti (IX MCS). Na posmatranom zahvatu izdvojeno je šest seizmičkih zona: B3, C1, C2, C3, D, N. Teren je uslovno stabilan što znači da je u prirodnim uslovima stabilan, ali pri izvođenju građevinskih radova ili pri izrazitoj promjeni prirodnih faktora, može postati nestabilan. Na području obalu gdje je zabilježena pojava likvifikacije teren se može smatrati i nestabilnim bez obzira što je u uslovima prirodne ravnoteže, ali bez obzira na to izuzetno je nepovoljan za izvođenje građevinskih radova.

Nosivost terena je uglavnom određena kroz sljedeće kategorije:

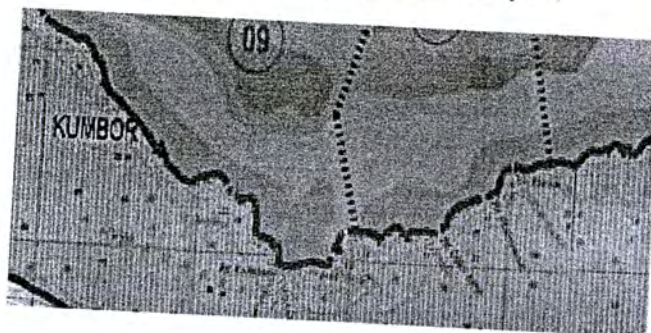
- Nosivost $12 - 20 \text{ N/cm}^2$, vezana je uglavnom za grupu poluvezanih naslaga u čijem sastavu prevladavaju pjeskovita glina, odlomci i blokovi krečnjaka.
- Nosivost 7 N/cm^2 zabilježena je u pjeskovitim sedimentima proluvijalnih konusa u kojima su u priobalnom dijelu bile registrovane pojave likvifikacije.

U zaključku, treba imati na umu da su sve ove vrijednosti date načelno, jer se nosivost terena mora eksperimentalno utvrditi od lokacije do lokacije prilikom projektovanja objekata kroz izradi geomehaničkog elaborata.

karta seizmičkog rizika

karta podobnosti za urbanizaciju

PRIMJEDBE U POGLAVLJU 3.

Primjedba 1. U poglavlju 3, Opis projekta, na stranama 37 i 42, daju se slike postojećeg stanja sa dogradnjom, odnosno geodetska situacija nakon završetka radova. Priložene slike su potpuno nečitke i potrebno ih je zamjeniti ili staviti na kraj Elaborata kao priloge, ukoliko su velike. Na strani 52 se takođe prilaže slika koja je nečitka i sa koje se ne može vidjeti kakvi se radovi uopšte planiraju izvoditi. Nije moguće vidjeti prostor na kom se dijelu izvode radovi, tj. sagledati prostor predviđen za izgradnja novog dijela plaže.

Primjedba prihvaćena.

... nalaze se u prilogu Inoviranog elaborata u A3 formatu.

prilogu Inoviranog elaborata dati su svi crteži iz revidovanog Glavnog projekta u A3 formatu, u sledećem redosledom:

- 01 – Geodetska podloga sa kat.parcelama 661/1 i 661/2 koju je uradio GEOERC.
- 02 – Preseci kroz postojeću betonsku plažu i pontu sa postojećom linijom terena.
- 03 – Situacija sa koordinatama UP36 prema DSL „Sektor-5“, sa površinom lokacije koja se obrađuje projektnom dokumentacijom.
- 04 – Planirana situacija na kojoj je prikazana granica zahvata, betonski deo plaže, nasuti deo kao i površina kupališta u morskom akvatorijumu.
- 05- Situacija na kojoj je prikazana namena površina kupališta sa naznačenim površinama zona.
- 06- Detaljniji prikaz kupališta sa pozicijom sank-bara, ostave za mobilijar i plažnog mobilijara kao i površinama koje su betonirane i nasute.
- 07 – Nivelacija plaže sa visinskim kotama.
- 08 – Dispozicija opreme kupališta sa rasporedom i brojem plažnog mobilijara.
- 09 – Situacija na kojoj je prikazan raspored betonskih montažnih kaseti kojima se dograđuje postojeća punta i radi obalni zid radi zaštite nasutog dela plaže.
- 10 – Presek kroz planirani betonski deo plaže na kome je naznačena postojeća linija terena, postojeća betonska plaža kao i planirana rekonstrukcija u smislu podizanja postojeće kote na nivo šetališta.
- 11 – Presek kroz pontu koja se rekonstruiše i dograđuje odnosno produžava cca 10m
- 12 – Presek kroz postojeći obalni zid i planirane žardinjere sa zaštitnim zelenilom

Primjedba 2. Međutim, iz U-T uslova se može sagledati namjena i fizičke karakteristike projekta, te površina koja treba da se izbetonira iznosi $86 \times 10 \text{ m} = 860 \text{ m}^2$.

Primjedba prihvaćena.

Iz U-T uslova: Zahvat uređenja dijela obale sa plažom i pješčanim dijelom obuhvaća po dužini front od cca 86,00. Dio u širini od cca 7 - 10 m je predviđen za betonsku plažu, a drugi dio širine cca 10,00 m biće u funkciji pješčane plaze.

Planirano prema revidovanom Glavnom projektu je sledeće: Rekonstrukcija postojeće betonske plaže podrazumeva podizanja postojeće kote betonske plaže na nivo šetališta, što podrazumeva izradu nove ab ploče debljine 20cm, obodnih ab greda koje se ankeruju za postojeći zid i ispunu međuprostora slojem tampona. Ploča se radi u nagibu 1% u pravcu mora.

Nađba 1. Takođe, u Elaboratu u U-T uslovima stoji da će se još napraviti privezište za koje će ići u dubinu 20 do 30m i na kraju na betonskoj plaži će se montirati otvoreni. Na kraju sve će biti uljepšano ležaljka prikazanim u Elaboratu.

Primjedba prihvaćena.

Planirano prema revidovanom Glavnom projektu je sledeće:

Planirano je uređenje obale u dužini od cca 86 m, prema urbanističko-tehničkim uslovima, PPPMD-sektor 5 i DSL-sektor 5. Uređenje ovog dela obale podrazumeva rekonstrukciju postojeće betonske plaže, izgradnju nove betonske plaže kao i dogradnju i rekonstrukciju postojeće ponte a prema datim uslovima.

Ispred betonskog dela plaže planirano je nasipanje šljunkovito-peskovitim materijalom, frakcije nabačaja od 0-60 mm krečnjačkog porijekla iz lokalnih majdana.

Rekonstrukcija postojeće betonske plaže podrazumeva podizanja postojeće kote betonske plaže na nivo šetališta, što podrazumeva izradu nove ab ploče debljine 20 cm, obodnih ab greda koje se ankeruju za postojeći zid i ispunu međuprostora slojem tampona. Ploča se radi u nagibu 1% u pravcu mora.

Postojeća veća punta dogradiće se u dužini od cca 10 m sa ab montažnim kasetama. Prostor između postojeće ponte i ab montažnih kaseti ispuniće se kamenim nabačajem. Celom dužinom nasutog dela plaže planiran je zaštitni obalni zid, takođe od ab montažnih kaseti u cilju sprečavanja osipanja nasipa.

Postojeći kameni obalni zid koji razdvaja obalni put od plaže zadržava se u postojećem stanju, a na mestima gde je to neophodno uradiće se popravka. Na ovom zidu a prema grafičkoj dokumentaciji planirana su tri ulaza na plažu u širini od 2.50 m i 2.75m.

Na delu betonske plaže predviđeno je postavljanje montažnog šank-bara sa ostavom za plažni mobilijar. Konstrukcija šank-bar i ostave je drvena i radi se od drvenih stubova 20x20cm na koje su oslonjeni glavni nosači od lameliranog drveta, preko kojih se rade rogovi i pokrivač od tegole. U produžetku šank-bara planirano je postavljanje stolova natkrivenih suncobranima za pružanje ugostiteljske delatnosti (3 stola sa 4 stolice i 3 suncobrana).

Na ostatku betonskog dela predviđeno je postavljanje plažnog mobilijara (ležaljki i suncobrana), montažnih kabina za presvlačenje (2kom.), tuševa (2 kom.), mobilnih sanitarnih čvorova (2 kom.). Mobilni sanitarni čvor je tipa TOI Cap. Kabina TOI Cap je opremljena sigurnosnim paketom kako bi omogućila korišćenje kabine osobama sa invaliditetom bez potrebe za dodatnom pratnjom. Ovaj paket uključuje dodatke kao što su čvrsti držači na zidovima kabine, pod protiv klizanja i uređaj za automatsko zatvaranje vrata.

Dispozicijom opreme (grafički prilog) određen je prostor za postavljanje plažnog mobilijara kao i slobodan prostor. Na delu plaže koji je planiran za postavljanje ležaljki površine $P=109.47m^2$ planirano je 24 ležaljke i 12 suncobrana, a prema Pravilniku / jedan suncobran i dvije ležaljke na najmanje $8m^2$ ($109m^2 : 8m^2 = 13$).

U okviru uređenja plaže predviđen je i prostor za spasioca koji se sastoji od stolice sa suncobranom za licenciranog spasioca snabdevenog odgovarajućom ličnom opremom, sa informativnom tablom i signalizacionim zastavicama koje označavaju bezbednost boravka u moru.

Na ulazima u plažu treba postaviti informativne table (3 kom.). U okviru plaže neophodno je postaviti kante za smeće (4 kom.).

Na pontama su planirane metalne stepenice za silazak u more.

Sva oprema za potrebe kupališta je montažno-demontažnog tipa.

Kupalište sa vodene strane, mora biti ograđeno na udaljenosti 100 metara od obale, postavljanjem plutajućih, međusobno povezanih bova od odgovarajućeg materijala, a prema Pravilniku o uslovima koje moraju ispunjavati uređena i izgrađena kupališta.

Umjesto da se Elaborat bavi da spriječi trajnu štetu, koja će nastati realizacijom ovog projekta koji će definitivno da na ovoj površini uništi kompletnu floru i faunu ovog segmenta zaliva, elaborat se bavi kantama za smeće, suncobranima, kabinama-kao da je to najvažnije.

Primjedba prihvaćena.

„Nasipanje dijela morske obale i dijela morskog akvatorijuma, u cilju formiranja plaže, može uticati na postojeću morską florą i, posebno na identifikovane livade morske trave Posidonia oceanica....“.

Primjedba 5. Na strani 47 pod tačkom 5 navodi se da će se izvoditi nasipanje buduće plaže materijalom granulacije od 0 do 60 mm. Potrebno je navesti kojom vrstom materijala će plaža biti nasuta. Vrsta materijala koja se koristi u ove svrhe je vrlo važna sa aspekta uticaja na životnu sredinu.

Primjedba prihvaćena.

Izrada nabačaja („ispune,“) od lomljenog kamena krečnjačkog porijekla iz domaćih majdana i šljunkovito pjeskovitog materijala, frakcije nabačaja od 0-250 mm. Visina kamenog nabačaja je promjenljiva i kreće se od cca 350 cm.

Donji dio nabačaja raditi sa lomljenim kamenom krupnije granulacije sa popunjavanjem šupljina između kamena sa sitnijim frakcijama, dok se gornji dio nabačaja radi sa šljunkovito pješkovitim materijalom granulacije zrna 0-60 mm, krečnjačkog porijekla iz lokalnih majdana..

Primjedba 6. Na strani 56 daje se tehnička specifikacija proizvođača za uređaj koji se nigdje u tekstu ne pominje, a nedostaje i naziv fotografije koji bi naznačio o kakvom uređaju radi. Potrebno je objasniti namjenu datog uređaja.

Primjedba prihvaćena.

Greška.Izbrisano.

Primjedba 7. Na strani 57 navodi se „Tokom izvođenja radova na čišćenju morskog dna iskopavanjem stvara se višak materijala, tako da njegovo neadekvatno odlaganje može dovesti do devastacije prostora. Nasipanje materijala na dijelu morske obale i dijela morskog akvatorijuma, može imati uticaja na kvalitet životne sredine ukoliko se ne bude izvršilo u skladu sa projektnim rješenjem, odnosno da se njegovim nasipanjem ne ugrozi flora i fauna ovog dijela zaliva. Nasipanje dijela morske obale i dijela morskog akvatorijum, u cilju formiranja plaže, može uticati na postojeću morskú floru i faunu, posebno na identifikovane livade morske trave *Posidonia oceanica* na istraženom području, koje su na osnovu urađene Studije identifikovane na dubinama većim od 4 m.“

Slazemo se, da će iskopavanjem morskog dna doći do devastacije prostora,kako navodite, ukoliko se ne bude adekvatno odlagao izvađeni materijal, kao i da će se ugroziti flora i fauna, ali je zato potrebno da date osnovne parametre koji se odnose na sagledavanje namjene i fizičkih karakteristika projekta, uključujući: prateću infrastrukturu, organizaciju radova, transporta i ostalo (člana 5 Pravilnika o sadržini Elaborata procijene uticaja na životnu sredinu („Sl.list CG“, br. 14/07)).

Primjedba prihvaćena.

Osnovni parametri koji se odnose na sagledavanje namjene i fizičkih karakteristika projekta, uključujući: prateću infrastrukturu, organizaciju radova, transporta i ostalo

Od komunalnih tehničkih sistema lokacija sadrži:

-priključenje na javni vodovodni sistem;

-kanalizacija: duž lokacije u trupu obalne saobraćajnice položen je lokalni cjevovod za otpadne vode DN 200 mm, koji opslužuje nekoliko objekata uz more i uz kolsku saobraćajnicu koja spaja magistralu sa ovom obalnom.

Predmetna lokacija je oskudna vegetacijom i postojeći prirodni uslovi su potpuno antropogeno modifikovana sredina. U pogledu morske faune nisu rađene detaljne analize niti procjena broja vrsta. Može se konstatovati siromaštvo staništa biljnog i životinjskog svijeta, sa opštom konstatacijom primjenljivom kao i u drugim mikrosredinama duž rivijere.

Za realizaciju ovaog projekta biće angažovana odgovarajuća mehanizacija: bager, utovarivač-utovarna lōpata i kamion (kipar).

Metode rada u toku izvođenja su jasne i definisane građevinskim procesima. Odabrana je oprema koja zadovoljava važeće standarde. Metode rada u toku funkcionisanja projekta su opredjeljenje namjenom kupališta u pogledu sadržaja.

Propisi koji određuju način i karakteristike projekta ne ostavljaju mnogo alternativa za vrstu i izbor materijala za izgradnju predmetnog projekta. Dakle, predviđeni su oni materijali koji su propisani u cilju slijeda pozitivnih navoda Zakona o uređenju prostora i izgradnji objekata („Sl. list Crne Gore“, br. 51/08, 40/10, 34/11, 47/11, 35/13, 39/13 i 33/14).

Datum početka radova zavisi od pribavljanja građevinske dozvole, a datum završetka će biti definisan ugovorom između Investitora i Izvođača radova. Organizacija na gradilištu biće povjerena Izvođača radova.

U toku funkcionisanja projekta biće zaposleno 6 radnika.

PRIMJEDBE U POGLAVLJU 4.

Primjedba 1. U poglavlju 4, Prikaz alternativnih rješenja, na strani 59, u tački 4.9 Kontrola zagađenja se navodi sledeće:

„U skladu sa postojećim zakonskim propisima u Crnoj Gori, neophodan je i program praćenja stanja životne sredine (monitoring) u toku izvođenja radova na čišćenju morskog dna iskopavanjem i dovoženjem materijala za nasipanje u cilju formiranja plaže. U cilju kvalitetnog sprovođenja mjera zaštite životne sredine potrebno je kontrolisati sledeće:

Investitor je obavezan da izvrši ispitivanja kvaliteta morske vode u zoni prostora predviđenog za čišćenje morskog dna iskopavanjem i dovoženjem materijala za nasipanje u cilju formiranja plaže i to prije početka izvođenja radova na iskopavanju morskog dna, u toku izvođenja radova i poslije završetka izvođenja radova. Ispitivanja treba povjeriti nadležnoj instituciji koja je specijalizovana za obavljanje ovakve vrste usluga.

Neophodno je vršiti i stalni monitoring eventualnog uticaja izvođenja radova na identifikovane livade morske trave *Posidonia oceanica*.“

Kao što je i napisano ovdje, investitor je obavezan da izvrši sva ispitivanja, ali ona moraju da budu sastavni dio Elaborata, jer na osnovu toga obrađivač Elaborata daje mjere i način i obavezu sprovođenja monitoringa.

Primjedba prihvaćena.

Da bi se sproveo program praćenja uticaja na životnu sredinu, Elaborat mora da prikaz stanja segmenata životne sredine, prije započinjanja aktivnosti, i parametre na osnovu kojih se mogu utvrditi štetni uticaji na životnu sredinu, mjesta, način i učestalost mjerenja utvrđenih parametara, sadržaj i dinamiku dostavljanja izvještaja o izvršenim mjerenjima i obavezu obavještanja javnosti o rezultatima izvršenog mjerenja.

Investitor je obavezan da izvrši ispitivanja kvaliteta morske vode u zoni prostora predviđenog za UREĐENJE DIJELA OBALE – JAVNO DJELIMIČNO UREĐENO KUPALIŠTE U ĐENOVIĆIMA i to prije početka izvođenja radova, u toku izvođenja radova i poslije završetka izvođenja radova. Ispitivanja treba povjeriti nadležnoj instituciji koja je specijalizovana za obavljanje ovakve vrste usluga.

Neophodno je vršiti i stalni monitoring eventualnog uticaja izvođenja radova na identifikovane livade morske trave *Posidonia oceanica*.

Tekst se nalazi i u poglavlju 8.0. Program praćenja stanja životne sredine (monitoring).

Primjedba 2. U Elaboratu se konstatuje da alternativna rješenja nijesu razmatrana. Postavlja se pitanje, a kako bi to i bilo kad je Planom posebne namjene za Morsko dobro, sektor 5 (Kumbor-Đenović-Baošić) predviđeno da se kompletna obala stavi u beton. Tako da ovaj

projekat predstavlja zadnji segment betonizacije obale u Đenovićima, vjerovatno da bi bilo komplementarno sa silnom betonskom apartmanizacijom morske obale. Smatramo, da su Sekretarijat za prostorno planiranje i izgradnju Opštine Herceg-Novi, a i projektant, trebali da predlože alternativna rješenja, a ne da im vizija bude koliko se ležaljki može smjestiti na 860 m² betona koji je oduzet od morskog akvatorijuma.

Primjedba prihvaćena.

Izbrisati rečenicu „Alternativna rješenja nijesu razmatrana“.

Sekretarijat za prostorno planiranje i izgradnju, Opštine Herceg Novi rješenjem broj 02-3-350-256/2014 od 17.04.2014. godine, izdao je urbanističko-tehničke uslove za izradu tehničke dokumentacije za UREĐENJE DIJELA OBALE – JAVNO DJELIMIČNO UREĐENO KUPALIŠTE U ĐENOVIĆIMA (betonske i javno mješovite plaže), sa svim potrebnim objektima u funkciji uređenja kupališta, sa mogućnošću korišćenja iste u funkciji apartmanskog turizma u zaleđu lokacije, na djelovima katastarskih parcela br. 661/1 i 661/2 i 672 K.O. Đenovići, u Đenovićima, Opština Herceg Novi, u dužini od cca 86,00 m, u zoni Morskog dobra, u okviru posebnog plana namjene za Morsko dobro, sektor 5 (Kumbor- Đenovići- Baošići) i DSL- sektor 5 na UP 36, djelimično urđeno kupalište, JAVNOM PREDUZEĆU ZA UPRAVLJANJE MORSKIM DOBROM CRNE GORE.

PRIMJEDBE U POGLAVLJU 5.

Primjedba 1. U poglavlju 5, Opis segmenata životne sredine, dat je pregled flore i faune koja nije reprezentativna za Đenoviće. Elaborat je trebao da insistira na monitoringu morskog akvatorijuma na samoj lokaciji koji je trebao biti proveden prije izrade ovog Elaborata a rezultate prikazati u samom Elaboratu. Za ove potrebe bi dovoljno bilo angažovanje stručnog ronioca koji na lokaciji indentifikovao morske trave i fitobentos (što se vidi i na satelitskom snimku 2.3 str.7. Elaborata).Tada u Elaboratu ne bi mogla da stoji konstacija da se morske trave pojavljuju tek na „dubinama većim od 4m“.

Primjedba prihvaćena.

Konstacija da se morske trave pojavljuju tek na „dubinama većim od 4m“, izbrisana..

Poglavlje ažurirano sa podacima iz „Izveštaja o stanju životne sredine iz 2016.godine“ Agencije za zaštitu prirode i životne sredine Crne Gore.

Primjedba 2. Na strani 61 govori se o kvalitetu vazduha i dati su podaci iz 2012.godine iako u opštini Herceg Novi nema mjernih stanica, tako da je kao i u slučaju ostalih podataka o kvalitetu segmenata životne sredine, potrebno ažurirati u skladu sa posljednim Izveštajem o stanju životne sredine.

Primjedba prihvaćena.

Ažurirano u skladu sa posljednim Izveštajem o stanju životne sredine, Agencije za zaštitu prirode i životne sredine Crne Gore.

PRIMJEDBE U POGLAVLJU 6.

Primjedba 1. U poglavlju 6, Karakteristike mogućih značajnih uticaja na životnu sredinu, na strani 68 u dijelu Elaborata koji se odnosi na moguće uticaje na kvalitet voda u slučaju akcidenta, obrađivač navodi da ne postoji mogućnost prekograničnog zagađenja voda. Smatramo, da ova konstatacija ne može da stoji, prije svega jer se projekat i radovi izvode u morskoj sredini, pri čemu se mijenja izgled obale (nasipi, ponte, betonske plaže i drugi građevinski elementi). Svi radovi se izvode sa građevinskim mašinama, tako da uvijek postoji mogućnost akcidentne situacije.

Mišljenja smo da pored navedenog treba prepoznati mogućnost pojave lokalnog zagađenja vode (morske vode), u slučaju akcidentne situacije. To se prije svega odnosi na mogućnost pojave zagađenja usled nestručnog rukovanja građevinskim mašinama, nepoštovanja mjera i propisa iz oblasti skladištenja otpada, kao i usled eventualnog oštećenja sistema za odvod otpadnih voda. Navedeno je potrebno korigovati, te u skladu sa tim propisati adekvatne mjere zaštite.

Primjedba prihvaćena.

Konstatacija na strani 68 - da ne postoji mogućnost prekograničnog zagađenja voda, izbrisana.

Treba da stoji:

Pošto se radovi izvode u morskoj sredini, pri čemu se mijenja izgled obale (nasipi, ponte, betonske plaže i drugi građevinski elementi) i pošto se izvode radovi sa građevinskim mašinama, postoji mogućnost akcidentne situacije - pojave lokalnog zagađenja vode (morske vode).

To se prije svega odnosi na mogućnost pojave zagađenja usled nestručnog rukovanja građevinskim mašinama, nepoštovanja mjera i propisa iz oblasti skladištenja otpada, kao i usled eventualnog oštećenja sistema za odvod otpadnih voda. Mogućnost pojave lokalnog zagađenja vode (morske vode), u slučaju akcidentne situacije. To se prije svega odnosi na mogućnost pojave zagađenja usled nestručnog rukovanja građevinskim mašinama, nepoštovanja mjera i propisa iz oblasti skladištenja otpada, kao i usled eventualnog oštećenja sistema za odvod otpadnih voda.

U slučaju navedene akcidentne situacije, radove treba odmah obustaviti, obavjestiti nadležne organe i nastojati sanirati u najvećoj mogućoj mjeri akcidentnu situaciju.

Primjedba 2. Takođe, u Elaboratu se stalno minimizira uticaj na morske trave, zajednice bentosa planktona.

Stalno se insistira na podacima iz Studije „nultog stanja“ za akvatorijum Kumbora da se livad morskih trava nalaze na dubinama većim od 4m, što bi trebalo da znači da ovo betoniranje od oko 1000 m² (plaža + pristanište za barke) neće otići u dubinu preko 4m. Ako samo kao banalan primjer uzmemo zajednice planktona koje naseljavaju tu lokaciju, za koju se zna da ne može sama da se kreće već se prepušta pokretima vode, vidjećemo da je uticaj na ove organizme visok usljed zagađenja. Posljedični uticaj je takođe visok i na ostali ukupan biodiverzitet jer planktonski organizmi predstavljaju osnovu života u moru, odnosno prvi izvor hrane u lancu ishrane. Ne treba ni govoriti šta će se dogoditi prilikom izvođenja ovog projekta sa bentosnim zajednicama i zajednicama koje nastanjuju livade morskih trava.

Zato vema čudno zvuči konstatacija iznijeta u Elaboratu na str.71. : „Nasipanje često može dovesti i do promjene vrste supstrata (napr. šljunkoviti sediment se zamjenjuje betonskim) čime se mijenja tip zajednice koji može naseljavati takva područja“.

Nema potrebe da se u Elaboratu iznose takve činjenice, već da se jednostavno zaključi da jednom betonirano je betonirano za sva vremena i da tu više nema popravke niti živog svijeta.

Primjedba prihvaćena.

Izbrisana konstataciju u Elaboratu na str.71.: „Nasipanje često može dovesti i do promjene vrste supstrata (napr. šljunkoviti sediment se zamjenjuje betonskim) čime se mijenja tip zajednice koji može naseljavati takva područja“.

Treba da stoji:

Uticaj izvođenja projekta, na zajednice planktona koje naseljavaju lokaciju, obzirom da se zna da se planktoni sami ne kreću, već se prepušta pokretima vode, je visok usljed zagađenja. Posljedični uticaj je takođe visok i na ostali ukupan biodiverzitet jer planktonski organizmi predstavljaju osnovu života u moru, odnosno prvi izvor hrane u lancu ishrane. Ne treba ni govoriti šta će se dogoditi prilikom izvođenja ovog projekta sa bentosnim zajednicama i zajednicama koje nastanjuju livade morskih trava. Jednom betonirano je betonirano za sva vremena i da tu više nema popravke niti živog svijeta.

PRIMJEDBE U POGLAVLJU 7.

Primjedba 1. U poglavlju 7, Opis mjera za spriječavanje, smanjenje ili otklanjanje štetnih uticaja, najviše se obatila pažnja na mjere zaštite od požara i mjere zaštite flore, pri čemu se spominje neki travnjak, njegovo košenje, grabuljanje, zalivanje, pothranjivanje, pljevljenje....???, vrlo čudno kada se iz opisa projekta može samo zaključiti da će na toj betonskoj površini biti samo ležaljke, suncobrani, korpe za smeće,..... i naravno šank.

Primjedba prihvaćena.

Konstatacija vezana za mjere zaštite flore, pri čemu se spominje neki travnjak, njegovo košenje, grabuljanje, zalivanje, pothranjivanje, pljevljenje....???, izbrisana.

Obrađene su mjere zaštite morske vode i zaštite morskog ekosistema.

Primjedba 2. Mjere zaštite morske vode i zaštite morskog ekosistema su stavljene u drugi plan, kao da se ne radi o aktivnostima koji će se izvoditi u morskoj sredini !?

Primjedba prihvaćena.

Dodato.

MJERE ZAŠTITE ZA MORSKI EKOSISTEM

U ovom zadatku procjene uticaja na životnu sredinu, izgradnje betonskog platoa, za plažu, od posebnog značaja je briga za morski ekosistem. U izvještaju Ministarstva održivog razvoja i turizma, o stanju životne sredine, sa programom mjera i akcija, piše:

Morski ekosistem u Crnoj Gori, s aspekta životne sredine, još uvijek nije tretiran jedinstvenim zakonom, tako da i dalje postoje problemi u toku monitoringa stanja ovog značajnog ekosistema, kao i u njegovoj neposrednoj zaštiti. Stoga je neophodno da se kroz novi zakon transponuje Okvirna Direktiva Marinske strategije (MSFD) Evropske unije, a koja bi umnogome olakšala raspodjelu nadležnosti, upravljanje i očuvanje morskog ekosistema u dijelu koji se tiče životne sredine. Važna stvar za Crnu Goru je i uspostavljanje vodnih tijela, kako kopnenih, tako i tranzicionih (bočatnih) i obalnih voda, jer je zahtjev Evropske Agencije za životnu sredinu (EEA) slanje izvještaja po principu definisanih vodnih tijela. Takođe, dugogodišnji problem jesu kanalizacioni ispusti na obali, identifikovani i neidentifikovani.

Koristeći se podacima iz prethodno urađenih studija mora i procjena uticaja za zahvate u pojasu hercegnoške rivijere, kako je anvedeno u poglavlju "postojeće stanje morskih ekosistema" stoji da se u morskom akvatorijumu, u širem pojasu, od cc-2-3 km, nalaze morske cvjetnice, brojne vrste algi, morskih beskičmenjaka i više od 20 vrsta riba.

U gornjem mediolitoralalu zabeleženo je prisustvo cvjetnice odn. morske trave *Cymodocea nodosa*, koja je raspostranjena na ovom lokalitetu. Livade ove trave su u stanju regresije zbog eutrofikacije i antropogenog zagađenja. Zato je od značaja da izvođenje radova, kao i samo funkcionisanje plaže ni na koji način ne poveća eutrofikaciju, odnosno, dovede do dalje degradacije ovih vrsta, čime bi morsko dno potpuno opustilo, a što bi imalo uticaj i na lance ishrane, morske beskičmenjake i ribe.

Može se reći da dobijeni podaci o ovom segmentu životne sredine nisu alarmantni i da se kreću u prihvatljivim okvirima, ali da je neophodno održati kontinuitet monitoringa.

Granične vrijednosti iz Pravilnika o kvalitetu vode za kupanje moraju konstantno da budu zadovoljene i u tom cilju se provodi monitoring plaža. Za zaštitu morskih ekosistema mora biti poštovana zakonska procedura o načinu izvođenju radova, na obali i kopnu. Takođe, ne smije da zaostaje nikakav građevinski materijal: cement, beton, armatura, šut, drvena građa, na obali ili moru, ni u zahvatu plaže ni izvan njega. Nikakve površinski aktivne supstance niti ikakve plivajuće materije ne smiju da budu zaostale od građenja niti od upotrebe plaže. Upojni objekat, drenažni sistem moraju da budu u svemu izgrađeni po projektu i u skladu sa zakonskom regulativom upuštanju ekskremenata u recipijent.

Da bi se mogle donijeti konkretne mjere zaštite livada *Posidonia oceanica*, neophodno je znati kojom vrstom materijala će se vršiti nasipanje na obalnom području, kao i razmjere zahvata na obali i u moru. Po pravilu, na mjestima gdje je obala strma i krševita ne bi trebalo vršiti nasipanje. Vrsta *Posidonia oceanica* (L.) Delile, je zaštićena crnogorskim zakonodavstvom – Riješenje Republičkog zavoda za zaštitu prirode o stavljanju pod zaštitu pojedinih biljnih i životinjskih vrsta („Sl. I RCG“, br. 76/06) i na evropskom nivou Direktiva o zaštiti prirodnih staništa i divlje faune i flore.

Zbog svega navedenog, tokom izvođenja, neophodno je preduzeti odgovarajuće mjere zaštite ekosistema mora u ovoj zoni i planirane radove izvesti na odgovarajući način. Na osnovu dobijenih rezultata istraživanja, gdje su identifikovane livade morske trave *Posidonia oceanica* na istraživanom području, neophodno je tačno definisati granicu čišćenja morskog dna iskopavanjem i nasipom dovezenim materijalom. Definisanje granice podrazumijeva da prostor planiran projektiranim rješenjem ni u kom slučaju ne smije preći u zonu livade morske trave, kao ni da planirani radovi smiju dovesti do njenog ugrožavanja u području gdje postoji mogućnost kontakta. Zbog

Investitor mora ovom pitanju da posveti posebnu pažnju i preduzme sve potrebne mjere u cilju zaštite livade morske trave *Posidonia oceanica*.

Primjedba 3. U slučaju akcidentne situacije pojave zamućenja gdje je predviđeno postavljanje zaštitnih mreža. Mislimo, da je tu napravljen previd, valjda se mislilo da bi mreže trebalo spriječiti širenje zamućenja koje bi moglo da zablati listove morskih trava koje se nalaze u okolini lokacije a samim tim im spriječi fotosintezu.

Primjedba prihvaćena. Ispravljeno.

Treba da stoji:

Postavljanje mreža bi trebalo da spriječi širenje zamućenja koje bi moglo da zablati listove morskih trava koje se nalaze u okolini lokacije a samim tim im spriječi fotosintezu.

Primjedba 4. Takođe, potrebno je detaljno pojasniti kakve mreže treba koristiti i na koji način ih upotrebiti.

Primjedba prihvaćena.

Postavlja se gusta, čvrsta mreža, jer zamućena voda kroz takvu masu teže prolazi.

Primjedba 5. S obzirom da se prostor trajno devastira-betoniranjem iluzorno je govoriti o bilo kakvoj zaštiti morskih trava na samoj lokaciji.

Primjedba prihvaćena.

Konstatovano u inoviranom elaboratu.

Primjedba 6. Na strani 75, u ovom poglavlju je napravljena greška, u podnaslovu Mjere zaštite ekosistema, spominje se obalno područje Kamenara.

Primjedba prihvaćena. Greška. Ispravljeno.

PRIMJEDBE U POGLAVLJU 8.

Primjedba 1. U poglavlju 8, Program praćenja uticaja na životnu sredinu, na strani 78 stoji: „U cilju kvalitetnog sprovođenja mjera zaštite životne sredine potrebno je kontrolisati sledeće: Investitor je obavezan da izvrši ispitivanja kvaliteta morske vode u zoni prostora predviđenog za čišćenje morskog dna iskopavanjem i dovoženjem materijala zanasipanje u cilju formiranja plaže i to prije početka izvođenja radova na iskopavanju morskog dna, u toku izvođenja radova i poslije završetka izvođenja radova. Ispitivanja treba povjeriti nadležnoj instituciji koja je specijalizovana za obavljanje ovakve vrste usluga. Neophodno je vršiti i stalni monitoring eventualnog uticaja izvođenja radova na identifikovane livade morske trave *Posidonia oceanica*.“

Za sve predložene kontrole potrebno je uraditi Program kontrola koji će pokriti široki spektar efekata na životnu sredinu koji se mogu izmjeriti i upoređivati. Dobijene podatke upisivati i koristiti za informisanje, intervenisanje ili naznake vanredne situacije za određeni segment na lokaciji.

Nosiocu projekta se nalaže da u svemu postupa u skladu sa mjerama predviđenim u sprječavanju, smanjenju ili otklanjanju značajnog štetnog uticaja na životnu sredinu, opisanih u poglavlju 7.0 ovog Elaborata.

O svim rezultatima mjerenja obavezno se vrši obavještanje javnosti na transparentan način.

Primjedba prihvaćena.

Treba da stoji:

U skladu sa postojećim zakonskim propisima u Crnoj Gori, neophodan je i program praćenja stanja životne sredine (monitoring) u toku UREĐENJE DIJELA OBALE – JAVNO DJELIMIČNO UREĐENO KUPALIŠTE U ĐENOVIĆIMA (betonske i javno mješovite plaže), sa svim potrebnim objektima u funkciji uređenja kupališta, sa mogućnošću korišćenja iste u funkciji apartmanskog turizma u zaleđu lokacije, na djelovima katastarskih parcela br. 661/1 i 661/2 i 672 K.O. Đenovići, u Đenovićima, Opština Herceg Novi, u dužini od cca 86,00 m, u zoni Morskog dobra, u okviru posebnog plana namjene za Morsko dobro, sektor 5 (Kumbor- Đenovići- Baošići) i DSL-sektor 5 na UP 36, djelimično urđeno kupalište, JAVNOM PREDUZEĆU ZA UPRAVLJANJE MORSKIM DOBROM CRNE GORE.

Da bi se sproveo program praćenja uticaja na životnu sredinu, Elaborat mora da da prikaz stanja segmenata životne sredine, prije započinjanja aktivnosti, i parametre na osnovu kojih se mogu utvrditi štetni uticaji na životnu sredinu, mjesta, način i učestalost mjerenja utvrđenih parametara sadržaj i dinamiku dostavljanja izvještaja o izvršenim mjerenjima i obavezu obavještanja javnosti o rezultatima izvršenog mjerenja.

Investitor je obavezan da izvrši ispitivanja kvaliteta morske vode u zoni prostora predviđenog UREĐENJE DIJELA OBALE – JAVNO DJELIMIČNO UREĐENO KUPALIŠTE ĐENOVIĆIMA i to prije početka izvođenja radova, u toku izvođenja radova i poslije završetka izvođenja radova. Ispitivanja treba povjeriti nadležnoj instituciji koja je specijalizovana za obavljanje ovakve vrste usluga.

Neophodno je vršiti i stalni monitoring eventualnog uticaja izvođenja radova na identifikovane livade morske trave *Posidonia oceanica*.

Za sve predložene kontrole potrebno je uraditi Program kontrola koji će pokriti široki spektar efekata na životnu sredinu koji se mogu izmjeriti i upoređivati.

Dobijene podatke upisivati i koristiti za informisanje, intervenisanje ili naznake vanredne situacije za određeni segment na lokaciji.

O svim rezultatima mjerenja obavezno se vrši obavještanje javnosti na transparentan način.

Podatke o izvršenim mjerenjima redovno dostavljati Agenciji za zaštitu prirode i životne sredine Crne Gore i nadležnom organu lokalne samouprave.

U Nikšiću: 05. 05. 2018.

Odgovorn
multidisciplinarno
mr Olivera Miljanić, d